

Kevään 2016 toimialojen näkymät

Puutuoteteollisuus

2.6.2016

Koulutus, tutkimus ja tuotekehitys puutuotealan haasteita – ja mahdollisuuksia

Puutuotealan markkinatilanne on paranemassa rakentamisen määrien kasvaessa. Kotimaassa rakentamisen lama on vaikuttanut puutuotealan yrityksiin negatiivisesti. Toimialoista erityisesti puutalojen ja huonekalujen valmistus, ja osittain myös rakennuspuusepäntuotteiden valmistus, ovat hyvin riippuvaisia kotimarkkinoista. Rakentamisen alhaiset määrät ovat vaikuttaneet toimialojen kehittymiseen viime vuosina.

Nyt kotimaan rakentamisen määrä on kääntynyt vihdoin kasvuun. Tämä tulee näkymään puutuoteteollisuuden yrityksissä kasvavana kysyntänä. Lähtötilanne on kuitenkin hyvin alhainen, joten huippuvuosiin on vielä pitkä matka. Alan yritysten olisikin nyt syytä käynnistää kehittämissankkeita vientiin, digitalisaatioon ja uusien tuotteiden kehitykseen. Tuotekehityksellä voitaisiin saada aikaan uusia tuotteita biotalouteen, korvaamaan fossiilisista raaka-aineista valmistettuja tuotteita.

Toimialoista puun sahaus, höyläys ja kyllästys on jo pystynyt korvaamaan kotimaan heikkoa kysyntää viennillä. Esimerkiksi sahatavaran vientimäärät ovat kasvaneet merkittävästi. Tästä voisivat ottaa oppia muutkin puutuotealan toimialat ja kasvattaa markkina-alueitaan laajemmiksi viennin avulla. Markkinatilanne sahatavaran osalta on kuitenkin haasteellinen ja kilpailu kovaa. Valoa alalle tuovat uudet markkina-alueet Aasiassa, erityisesti Kiinassa.

Toimialan järjestökenttä uudistuu – koulutuksen tilanne vaikea

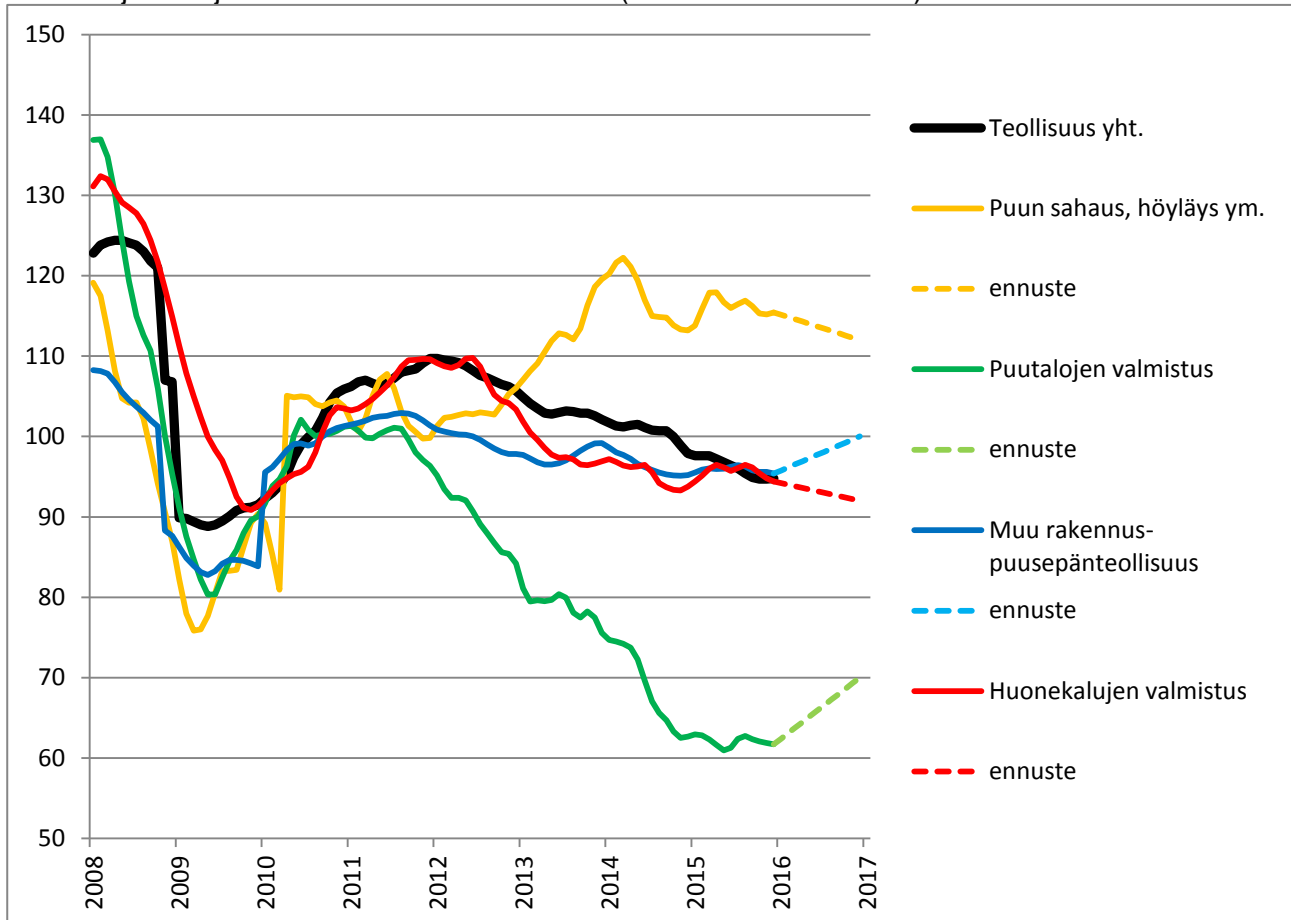
Toimialan järjestöt ovat vihdoin löytämässä toisensa. Uusi Puutuoteteollisuus Ry on koonnut yhteen useita hajallaan olleita järjestötoimijoita. Tämä on varmasti hyvä asia alan edunvalvonnan kannalta. Puutuotealalla on paljon yhteisiä intressejä, joita on parempi ajaa eteenpäin yhdessä. Tällaisia kokonaisuuksia ovat muun muassa puutuotteiden käytön rajoitteiden ja esteiden poisto määräyksiä purkamalla ja muuttamalla, kansainvälinen vaikuttaminen ja yhteistyö, koulutusasioihin vaikuttaminen sekä tutkimus ja kehitys.

Puutuoteteollisuus julkaisi joulukuussa toimialalle uuden tutkimusagendan. Tämä toivottavasti vauhdittaa toimialan yritysten tutkimus ja tuotekehityspanostuksia, jotka ovat olleet valitettavan alhaiset. Tutkimuksen neljä pääteemaa, resurssitehokkuus, ympäristö, materiaalikehitys ja lopputuotteiden käyttö ovat hyviä lähtökohtia ja tuovat toivottavasti yritysten käyttöön sellaista tietoa, joka johtaa uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Toimialan koulutuksen tilanne on vaikea. Nykyiset oppilaitokset eivät tuo valmista työvoimaa yritysten käyttöön. Haaste on moninainen, eikä asiaan ole yhtä ratkaisua. Oppilaitokset toimivat usein maakunnallisen tai kunnallisen päätöksenteon alla, eikä oppilaitoksiin hakeudu riittävästi opiskelijoita. Yhtälö johtaa usein puualan linjojen supistuksiin tai lakkautuksiin. Kuitenkin valtakunnallisesti toimialalla on osaavasta työvoimasta pulaa. Koulutuksien määrien arviointi tarvitsee valtakunnallisen koordinaation.

Opetushallitus on käynnistänyt metsäalan osaamistarpeiden ennakoitityön. Työ pitää sisällään myös puutuotealan koulutustarpeiden ennakkoinnin. Tämä työ on tärkeää ja toivottavasti alan toimijat osallistuvat siihen tosissaan. On myös toivottavaa, että tässä yhteydessä pohditaan valtakunnallista koordinoitua.

Kuva 1. Liikevaihdon indeksin kehitys teollisuudessa yhteensä, puun sahaus, höyläys kyllästys sekä huonekalujen, puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistuksessa vuosina 2008–12/2015 ja lähiajan ennuste. Vuosi 2010 = 100 (Lähde: Tilastokeskus.)

Puutuotealan toimialoista vain sahausin indeksi on teollisuuden liikevaihdon indeksiä korkeammalla. Sahauksessa viennin osuus on merkittävä ja sitä on onnistuttu lisäämään varsin hyvin, joten liikevaihdon indeksi on noussut selvästi teollisuuden indeksiä ylemmäksi. Puutalojen ja huonekalujen valmistusindekseissä näkyy kotimarkkinariippuvuus.

Sahausin liikevaihdon indeksi pysynee samalla tasolla tai laskee hieman, koska markkinatilanne viennissä on varsin haastava tällä hetkellä. Puutalojen valmistuksen ja rakennuspuusepäntuotteiden liikevaihdon indeksin voi odottaa nousevan kotimaan rakentamisen elpymisen myötä. Huonekalujen valmistuksessa näkyy edelleen tuonin kasvu. Kotimaan orastava kasvu hyödyttää kotimaista valmistusta vain osittain.

Lisätiedot:

toimialapäällikkö Pasi Loukasmäki, Kainuun ELY-keskus, puh. 040 064 945,
pasi.loukasmaki@ely-keskus.fi

kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, TEM, puh. 050 040 5459, esa.tikkanen@tem.fi